

ANALIZA UKUPNOG BROJNOG STANJA GOVEDA U REPUBLICI SRBIJI

M. Lazić⁽¹⁾, M.D. Petrović⁽²⁾, Z. Spasić⁽³⁾, Bisa Radović⁽³⁾, Ružica Rajčić⁽⁴⁾

Izvod: U radu je predstavljena analiza ukupnog brojnog stanja goveda u Republici Srbiji indeksnim prikazom brojnog stanja proteklih godina sa trenutnim stanjem (dana 22. decembra 2015. godine). Za komparaciju proteklog i trenutnog brojnog stanja goveda korišćeni su podaci dostupni na sajtu statističke baze podataka FAOSTAT, Privredne komore Srbije (PKS), Republičkog zavoda za statistiku (RZS) i Centralne baze podataka (AIR). Komparacijom indeksnog prikaza ukupnog brojnog stanja goveda u Republici Srbiji od 2006. do 2014. godine sa trenutnim stanjem od 956.268 grla može se uočiti blagporast ukupnog brojnog stanja, koji je primetno opao u periodu od 2010. do 2014. godine.

Ključne reči: brojno stanje, goveda, indeksi, poređenje

Uvod

Na osnovu podataka objavljenih na sajtu FAOSTAT, goveda se u svetu najviše gaje na području Amerike (35,5 %), dok Evropa zauzima četvrto mesto sa 10,5 %, odma iza Azije (33,4%) i Afrike (17,8%). Posebno treba obratiti pažnju na ukupno brojno stanje goveda u Evropi koje je 1984. godine iznosilo 253.305.208 grla, dok se 2014. godine ovaj broj značajno smanjio na 122.711.099 grla sa tendencijom kontinuiranog opadanja. Proteklih godina u Republici Srbiji, koja pripada državama u Evropi, zabeležena je slična i zabrinjavajuća situacija o čemu svedoče brojni izvori.

Privredna komora Srbije (PKS) na svom sajtu je objavila da se goveda najviše gaje u regionu Šumadije i Zapadne Srbije (45,2% u odnosu na ukupan broj goveda na teritoriji Republike Srbije). Takođe, PKS je objavila da je broj govedana početku 2014. godine bio smanjen, kao i njihov izvoz.

Zakonom o stočarstvu (član 16.) definisano je da su osnovni odgajivački ciljevi povećanje produktivnosti domaćih životinja, izmena i poboljšanje rasnog sastava, kao i sprečavanje smanjenja brojnog stanja domaćih životinja, što se navodi i u Glavnim odgajivačkim programima. Takođe, Zakonom o stočarstvu ("*Službeni glasnik Republike Srbije*", br. 41/09 i 93/12) uređuje se: očuvanje genetskih rezervi domaćih životinja i biološke raznovrsnosti u stočarstvu; promet priplodnim materijalom, kao i druga pitanja od značaja za stočarstvo.

Cilj ovog rada predstavlja analizu brojnog stanja goveda u Republici Srbiji indeksnim prikazom brojnog stanja goveda proteklih godina sa trenutnim stanjem.

⁽¹⁾ Doktorant, Univerzitet u Kragujevcu, Agronomski fakultet u Čačku, Cara Dušana 34, 32000 Čačak, Srbija (autor za kontakte, e-mail: msc.lazic@gmail.com);

⁽²⁾ Univerzitet u Kragujevcu, Agronomski fakultet u Čačku, Cara Dušana 34, 32000 Čačak, Srbija;

⁽³⁾ Univerzitet u Prištini, Poljoprivredni fakultet, Kopaonička bb, 38219 Lešak, Srbija;

⁽⁴⁾ Doktorand, Univerzitet Džon Nežbit, Fakultet za biofarming, Maršala Tita 39, 24300 Bačka Topola, Srbija.

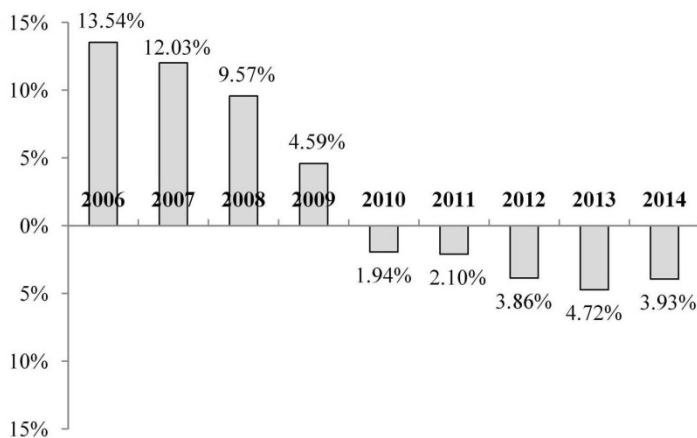
Materijal i metode rada

Dana 22. decembra 2015. godine u Republici Srbiji je registrovano ukupno 956.268 goveda u Centralnoj bazi podataka (AIR) koju vodi nadležno Ministarstvo, i to: 33,13 % na području Srbija - Sever (Vojvodina i Beograd) i 66,87 % na području Srbija - Jug (Šumadija i Zapadna, Južna i Istočna Srbija; bez podataka za AP Kosovo i Metohiju). Za poređenje ukupnog brojnog stanja goveda u Srbiji proteklih godina sa trenutnim stanjem korišćeni su podaci dostupna sajt u statističke baze podataka FAOSTAT, Privredne komore Srbije (PKS) i Republičkog zavoda za statistiku (RZS).

Za statističku analizu korišćeni su indeksi koji pokazuju odnos između ukupnog brojnog stanja goveda proteklih godina sa trenutnim stanjem.

Rezultati istraživanja i diskusija

Indeksna komparacija ukupnog brojnog stanja goveda u Republici Srbiji proteklih godina (u intervalu od 2006. do 2014. godine) koja je dostupna na sajtu statističke baze podataka FAOSTAT sa trenutnim stanjem iz Centralne baze podataka (dana 22. decembra 2015. godine), predstavljena je na grafikonu 1.

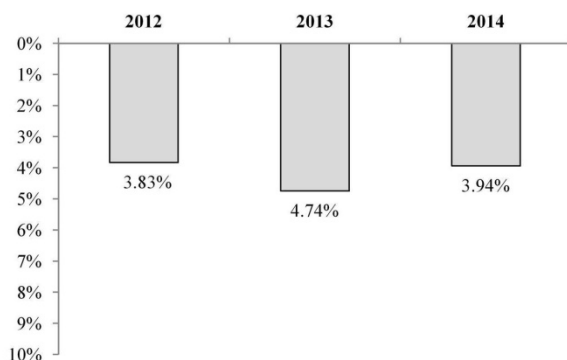

Graf. 1. Indeksni prikaz brojnog stanja goveda proteklih godina koje je dostupano na sajtu statističke baze podataka FAOSTAT sa trenutnim stanjem koje je dostupno u AIR
Graph. 1. Review of index number of cattle over the past years which is available on the website statistical database FAOSTAT with the current state which is available in AIR

Indeksnom komparacijom ukupnog brojnog stanja goveda u Republici Srbiji od 2006. do 2014. godine sa trenutnim stanjem može se primetiti smanjenje ukupnog brojnog stanja goveda. Analizirajući period od 2006. do 2009. godine primećuje se smanjenje ukupnog brojnog stanja goveda (u odnosu na brojno stanje u 2015. godini), međutim trenutno ukupno brojno stanje goveda je veće od brojnog stanja u intervalu od 2010. do 2014. godine. Pored navedenog, na grafikonu 1. je zabeležen najviši broj

goveda u 2006. godini od 13,54%u odnosu na trenutno stanje, dok je najniži broj zabeležen 2013. godine od 4,72% u odnosu na trenutno stanje. PKS je na svom sajtu objavila da je u odnosu na desetogodišnji prosek (2004.-2013.), ukupan broj goveda manji za 9,3%.

Na grafikonu 1. primećuje se blagi rast ukupnog brojnog stanja goveda koje je poslednjih godina prilično opalo u odnosu na prethodne godine (period od 2006. do 2009. godine). Međutim, u poređenju sa 2015. godinom, izveštaj iz statističke baze podataka RZS (u hiljadama grla) pokazuje određena odstupanja u broju goveda (grafikon 2.) u odnosu na podatke iz statističke baze FAOSTAT.

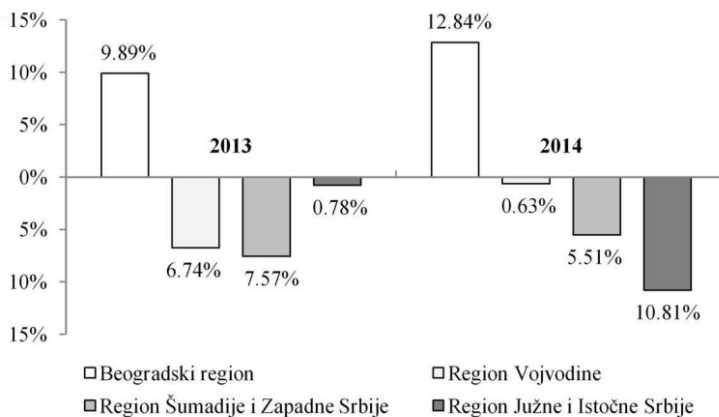

Graf. 2. Indeksni prikaz brojnog stanja goveda poslednjih godina koji je dostupan na sajtu PKS i RZSsa trenutnim stanjem koje je dostupno u AIR

Graph. 2. Review of index number of cattle over the past years which is available on the website PKS and RZS with the current state which is available in AIR

Indeksni prikaz za 2013/14. godinu ukazuje na blagi rast ukupnog brojnog stanja goveda, navodi se na sajtu PKS. Na grafikonu 2. predstavljena je bar chart situacija gde se beleži blagi rast ukupnog brojnog stanja goveda u odnosu na trenutno brojno stanje (dana 22. decembra 2015. godine). Takođe, treba napomenuti da je u 2012. godini ukupan broj grla bio niži za 3,83 % u odnosu na trenutno stanje, u 2013. godini ukupan broj grla je bio niži za 4,74 %, dok je u 2014. godini ukupan broj grla bio niži za 3,94 % u odnosu na trenutno brojno stanje goveda. Podaci RZS pokazuju da je povećanje broja goveda zabeleženo u priplodu, na liniji klanja i na kraju godine (u odnosu na podatke iz prethodne 2013. godine), navodi se na sajtu PKS.

Prema Saopštenju RZS o ukupnom broju goveda za 2013. i 2014. godinu po regionima (bez podataka za AP Kosovo i Metohiju) a u odnosu na trenutno stanje iz baze podataka AIR, na grafikon 3. je predstavljen indeksni odnos po regionima. Region Vojvodine beleži kontinuirani rast ukupnog brojnog stanja goveda poslednjih godina, što se može primetiti i kod regiona Šumadije i Zapadne Srbije. Na području regiona Južne i Istočne Srbije zabeležen je pad ukupnog brojnog stanja goveda u 2014. godini (u odnosu na 2013. godinu), dok je u 2015. godini taj broj premašio i 2013. i 2014. godinu. Međutim, u Beogradskom regionu najveći broj grla je zabeležen u 2014. godini.

Graf. 3. Indeksni prikaz brojnog stanja goveda po regionima za 2013. i 2014. godinu koji je dostupan na sajtu RZSSa trenutnim stanjem koje je dostupno u AIR
Graph. 3. Review of index number of cattle by region for 2013 and 2014 which is available on the website RZS with the current state which is available in AIR

Zaključak

Indeksnom komparacijom brojnog stanja goveda od 2006. do 2014. godine u Republici Srbiji sa trenutnim stanjem (dana 22. decembra 2015. godine) može se primetiti blag rast ukupnog broja goveda. Trenutno stanje od 956.268 grla ukazuje da je u periodu od 2010. do 2014. godine ukupno brojno stanje goveda primetno opalo u odnosu na predhodni period od 2006. do 2009. godine. Određena odstupanja ukupnog brojnog stanja goveda koja se mogu uočiti između različitih izvora, naročito kada je brojno stanje prikazano u hiljadama, mogu se pripisati godišnjim varijacijama koje su direktno uslovljene ukupnim brojem teljenja, klanja i uginuća, kao i uvozom i izvozom. U vezi sa tim, buduće studije bi trebale da obuhvate i analizu godišnjeg bilansa i prosečnog dnevnog stanja.

Literatura

- Food and Agriculture Organization of the United Nations for a world without hunger (FAOSTAT): <http://faostat3.fao.org/browse/Q/QA/E> (pristup: 15.01.2016. u 17:30)
- Glavna odgajivačka organizacija "Institut za stočarstvo" (2010): Glavni odgajivački program u govedarstvu za simentalSKU rasu, Beograd-Zemun
- Glavna odgajivačka organizacija "Institut za stočarstvo" (2010): Glavni odgajivački program u govedarstvu za holštajn-frizijSKU rasu, Beograd-Zemun
- Glavna odgajivačka organizacija "Institut za stočarstvo" (2015): Glavni odgajivački program u govedarstvu za simentalSKU rasu, Beograd-Zemun

Glavna odgajivačka organizacija "Institut za stočarstvo" (2015): Glavni odgajivački program u govedarstvu za holštajn-frizijsku rasu, Beograd-Zemun
Centralna baza podataka / Programi / AIR: <http://www.vet.minpolj.gov.rs/> (pristup: 22. decembra 2015. godine od 20:³⁰ do 23:³⁰)
Privredna komora Srbije (PKS): <http://www.pks.rs/PrivredaSrbije.aspx?id=13&p=2&> (pristup: 22. decembra 2015. godine u 21:⁰⁰)
Republički zavod za statistiku (RZS): <http://webrzs.stat.gov.rs/WebSite/> (pristup: 22. decembra 2015. godine u 22:⁰⁰)
Zakon o stočarstvu ("*Službeni glasnik Republike Srbije*", br. 41/09 i 93/12)

ANALYSIS OF THE TOTAL NUMBER OF CATTLE IN THE REPUBLIC OF SERBIA

M. Lazic, M. Petrovic, Z. Spasic, Bisa Radovic, Ruzica Rajcic

Abstract

This paper presents an analysis of the total number of cattle in the Republic of Serbia showing of index numerical state over the past years with the current state (on 22 December 2015). For a comparison of past and current numerical state were used data available on the website of the statistical database on Food and Agriculture Organization (FAOSTAT), Serbian Chamber of Commerce (PKS), the Republic Statistical Office (RZS) and the Central Database (AIR). Comparing the review of index number of cattle in the Republic of Serbia from 2006 to 2014 with the current state of 956.268 cattle we may notice a slight increase in numerical strength that is decreased markedly in the period from 2010 to 2014.

Key words: numerical strength, cow, indexes, comparison

⁽¹⁾ Doktorant, Univerzitet u Kragujevcu, Agronomski fakultet u Čačku, Cara Dušana 34, 32000 Čačak, Srbija (autor za kontakte, e-mail: msc.lazic@gmail.com);

⁽²⁾ Univerzitet u Kragujevcu, Agronomski fakultet u Čačku, Cara Dušana 34, 32000 Čačak, Srbija;

⁽³⁾ Univerzitet u Prištini, Poljoprivredni fakultet, Kopaonička bb, 38219 Lešak, Srbija;

⁽⁴⁾ Doktorand, Univerzitet Džon Nežbit, Fakultet za biofarming, Maršala Tita 39, 24300 Bačka Topola, Srbija.